

Läsdelegationens betänkande - Barns och ungas läsning - ett ansvar för hela samhället - SOU 2018:57

Sammanfattning (SKL:s sammanfattande synpunkter)

- SKL välkomnar att delegationen trycker på vikten av samverkan mellan olika verksamheter, professioner och nivåer, samt att betydelsen av utvärdering lyfts fram.
- Det saknas ett tydligt flerspråkighetsperspektiv, vilket är en brist i betänkandet.
- Likaså saknas ett tydligt fokus på barn och ungdomar med funktionsvariation.
- Det vore önskvärt med mer utvecklade idéer och förslag när det gäller digitaliseringens möjligheter.
- SKL är positivt till flera förslag som gäller små barns språkutveckling men saknar även här ett fokus på flerspråkiga barn.
- Det är också mycket positivt att Läsdelegationen lyfter fritidshemmens potential och betydelse.
- SKL vänder sig emot ett fokus på bemanning av skolbibliotek och vill i stället se en tonvikt på tillgång till och användande av skolbiblioteksverksamhet.
- När det gäller läsfrämjande verksamhet under lovtid anser SKL att det är viktigt att stödja och stärka den infrastruktur som redan finns uppbyggd snarare än att starta nya tillfälliga stödsystem.
- SKL avstyrker förslaget om ett nationellt läsfrämjandelyft för folkbibliotekarier.
- SKL avstyrker även förslaget om att inrätta ett särskilt läsråd.
- Det är angeläget att i konsekvensbeskrivningen framhålla att en ambitionshöjning på området, bland annat när det gäller kompetensutvecklingsinsatser, kan innebära kostnader för huvudmännen. SKL förutsätter att finansieringsprincipen tillämpas i dessa fall.

Övergripande synpunkter

SKL välkomnar Läsdelegationens slutbetänkande, som i huvudsak är väl genomarbetat och innehåller flera bra förslag. Vi har dock ett antal synpunkter och kommentarer när det gäller de förslag och bedömningar som redovisas i betänkandet.

Det är särskilt välkommet att delegationen så tydligt trycker på vikten av samverkan och samarbete mellan olika verksamheter och professioner, men också mellan olika nivåer (kommunalt, regionalt och statligt) för att nå bästa resultat. För att verkligen göra skillnad behövs ett gemensamt ansvarstagande. SKL vill dock framhålla att

samverkan fortsatt bör ske utifrån varje kommuns, landstings och regions behov och förutsättningar.

Delegationens uppdrag har varit att bidra till att ge alla barn och ungdomar likvärdiga förutsättningar dels för en fullgod läsförmåga, dels för lustfyllda läsupplevelser. SKL noterar att betänkandet lägger större tonvikt på nyttan med läsning än på att väcka lust att läsa. Det finns en risk att betoningen på nyttoläsning kan leda till att lusten att läsa hämmas. I detta sammanhang är det viktigt att ha med sig att olika verksamheter har delvis olika uppdrag, men också att dessa uppdrag kan komplettera varandra. Folkbiblioteken möter framförallt barn och unga på fritiden och kan därmed fokusera mer på barns lust att läsa. Likaså kan fritidshemmen komplettera grundskolan, grundsärskolan och motsvarande skolformers uppdrag när det gäller läsinlärning genom att i högre grad ta vara på elevers intressen och lust att fördjupa sig i texter som intresserar dem. Något som inte nämns i betänkandet är kulturskolans potential.

Det saknas ett tydligt flerspråkighetsperspektiv i betänkandet. Detta måste ses som en brist i ett i övrigt välutrett betänkande, särskilt med tanke på att delegationen har haft i uppdrag att bidra till likvärdiga förutsättningar för alla barn och unga. Ungefär en fjärdedel av Sveriges barn och ungdomar har utländsk bakgrund¹ och många har föräldrar som inte själva har tillräckliga kunskaper i svenska för att läsa på svenska.

Tillgången till litteratur på olika språk har stor betydelse för barn och ungdomar med annat modersmål än svenska, inte minst med hänsyn till delegationens resonemang om läsande förebilder. Det är betydelsefullt att föräldrar kan läsa böcker på sitt modersmål för sitt barn. Att läsa och lyssna på sitt modersmål gynnar både utvecklingen av det egna modersmålet och svenskan, vilket gäller både tryckt och inläst litteratur. Tillgången till litteratur på det egna modersmålet gynnar även barns och ungdomars identitetsutveckling. Delegationen nämner inte heller Internationella biblioteket, som en möjlig resurs både i form av ett stort bestånd av medier på mer än 100 olika språk och med språklig personalkompetens.

SKL anser också att ett tydligare fokus borde läggas på att ge likvärdiga förutsättningar för barn och ungdomar med funktionsvariation. Det gäller bland annat barn och ungdomar som är döva eller har hörselnedsättning. Det finns samband mellan användande av teckenspråk och läsinlärning, som skulle behöva belysas. Det kan även nämnas är barn och unga med språkstörning ofta även har läs- och skrivsvårigheter.

Delegationen belyser visserligen frågan om könsmönster när det gäller läsning, det vill säga att pojkar som grupp generellt sett läser mindre och sämre än flickor. Det finns dock inget fördjupat genus- och jämställdhetsperspektiv i de förslag som sedan läggs fram i betänkandet, vilket SKL anser är en brist.

---

¹ Utländsk bakgrund innebär att de antingen är födda utomlands, eller att båda föräldrarna är födda utomlands.

Med digital teknik finns goda möjligheter att tillgängliggöra böcker och medier för fler än de som idag besöker bibliotek samt även för förskolor, skolor och fritidshem. Det är dock inte tillräckligt att beskriva digitaliseringen utifrån den möjlighet som finns idag att läsa texter digitalt. SKL hade gärna sett mer utvecklade resonemang kring, samt förslag på, hur det läsfrämjande arbetet kan utvecklas med hjälp av digitaliseringen. Det vidgade textbegreppet och därmed kopplingen till rörlig bild och film samt andra konstuttryck har stor potential i det läsfrämjande arbetet, något som inte heller synliggörs i betänkandet.

I sammanhanget är det värt att notera att läsning står särskilt i fokus i OECD:s PISA 2018. I denna omgång är det, förutom den traditionella texten och läsförmågan, ett betydligt större fokus på digital läsning och förmågor som till exempel källkritik och informationssökning.

Som blivande vuxna i en allt mer digitaliserad värld är det viktigt att barnen blir förtrogna med digitaliseringens alla möjligheter och fördelar, liksom att kunna hantera dess risker och nackdelar.

Små barns språkutveckling

Delegationens förslag: Det ska framgå av läroplanen att förskolan ska sträva efter att utveckla barnens intresse för litteratur.

Regeringen har i augusti 2018 beslutat om en ny läroplan för förskolan, som innehåller nya skrivningar om litteratur och högläsning. SKL har ställt sig bakom dessa skrivningar och anser att de väl tillgodoser Läsdelegationens förslag.

Det är dock viktigt att påpeka att nya skrivningar i läroplanen inte är det som i första hand utvecklar arbetet med läsning i förskolan. Även den tidigare läroplanen hade strävansmål som behandlar skriftspråk, texter och andra medier.

Det är viktigt att ett arbete för att stärka förskolors arbete med böcker och läsning inte blir alltför styrande, utan sker med respekt både för förskollärarnas professionella kunnande, för de olika behov som finns i olika förskolor och barngrupper, samt för lokala förutsättningar i övrigt.

Förskolor strävar efter att välja litteratur som passar in i det tema eller projekt som är aktuellt i undervisningen, som stämmer överens med förskolans värdegrund och som är lämplig med hänsyn till barnens ålder, mognad och språkförståelse. Digitaliseringen bör kunna ge nya möjligheter, exempelvis i form av tillgång till elektronisk och tryckt barnlitteratur och annat läsfrämjande material som så enkelt som möjligt går att hitta och beställa.

Delegationens förslag: Skolverket ska ges i uppdrag att ta fram stödmaterial om hur man kan arbeta med litteratur i förskolan i syfte att stärka litteraturens ställning i det dagliga arbetet.

SKL tillstyrker detta förslag. Förskolans kompetensförsörjning är en stor utmaning och en relativt stor andel saknar pedagogisk utbildning. Därmed är även kunskaperna om läs- och skrivutveckling varierande. Ett frivilligt stödmaterial kan vara ett sätt att underlätta arbetet, utifrån läroplanens mål.

Delegationens förslag: Personalen i förskolan ska i större utsträckning ges möjlighet att delta i Läslyftet, till exempel genom att fler handledare med inriktning mot förskola utbildas.

SKL ser positivt på erfarenheterna från Läslyftet² och till att förskolan numera omfattas i satsningen. SKL ser också gärna att andra yrkeskategorier i arbetslaget kan delta. Eftersom förkunskaperna varierar stort kan det dock finnas behov av att utveckla olika moduler för olika yrkeskategorier. Det är önskvärt att staten i högre grad inkluderar förskola och fritidshem i sina lärarsatsningar.

Delegationens bedömning: Kulturrådet, i samverkan med Skolverket och Socialstyrelsen, bör långsiktigt stödja kommuner som i samverkan med BVC, folkbibliotek och förskolor arbetar med små barns språkutveckling och även verka för att fler kommuner påbörjar en samverkan kring små barns språkutveckling.

SKL är positivt till att det i betänkandet bedöms att samverkan bör börja på myndighetsnivå när det gäller stödet till kommuner för små barns språkutveckling. Det är dock viktigt att berörda myndigheter har dialog med företrädare för kommuner, landsting och regioner för att fånga upp vilka olika typer av stöd som BVC, folkhälsoavdelningar, folkbibliotek respektive förskolor har behov av.

Delegationens bedömning: Huvudmännen bör verka för att stärka samverkan mellan förskolor och folkbibliotek i syfte att öka barnens tillgång till litteratur.

SKL gör, i likhet med Läsdelegationen, bedömningen att samverkan mellan förskolor och folkbibliotek kan vara värdefullt. SKL vill särskilt lyfta betydelsen av att underlätta för flerspråkiga barn och vårdnadshavare att få tillgång till litteratur på modersmålet.

För att en sådan samverkan ska fungera väl ut är det viktigt att ta hänsyn till att behov och förutsättningar ser olika ut i olika kommuner. Det finns, som Läsdelegationen lyfter, en rad exempel på redan existerande och väl fungerande samverkan mellan

---

² Läslyftet är en nationell satsning på kompetensutveckling för lärare och förskollärare inom språk-, läs-, och skrivdidaktik. Den är en del av Skolverkets nationella skolutvecklingsprogram och bygger på kollegialt lärande med stöd av handledare.

förskolor och folkbibliotek. Kulturrådets sida om Bokstart <https://www.bokstart.se/> är ett bra exempel på hur den statliga nivån kan stötta och stimulera samverkan med hjälp av spridning av goda exempel och forskning.

Läsning i skolan

Delegationen lägger inga skarpa förslag när det gäller läsning i skolan, men betonar vikten av att alla elever ges möjlighet att utveckla en fullgod läsförmåga. SKL är givetvis helt överens med delegationen om att alla elever ska ha rätt att utveckla en fullgod läsförmåga efter sina förutsättningar och behov.

Även här vill SKL lyfta vikten av att tillvarata digitaliseringens möjligheter. Redan idag finns digital teknik som utgör stöd i arbetet med att upptäcka eventuella läs- och skrivsvårigheter tidigt och därmed sätta in stöd tidigt, något som har stor betydelse för alla elevers likvärdiga möjligheter att utveckla sin läsning.

Delegationens bedömning: Läslyftet bör löpa över tid och kontinuerligt uppdateras utifrån aktuell forskning, samt att Skolverket bör lyfta fram hur man kan samarbeta inom olika yrkesgrupper.

SKL ställer sig bakom delegationens bedömning att mer långsiktigt bygga vidare på en pågående och uppskattad modell, snarare än att ständigt genomföra nya satsningar.

Delegations bedömning: Huvudmännen bör verka för en långsiktigt hållbar kompetens för lärare inom läsinlärning, läsutveckling och litteraturundervisning. Insatserna bör utformas på så sätt att lärare ges den kompetens och de verktyg som de behöver för att de ska kunna möta alla elevers olika förutsättningar och behov.

Redan idag har arbetsgivare ansvar för att ge medarbetarna den kompetensutveckling de behöver för sitt uppdrag. SKL:s syn på grundutbildning, kompetensutveckling under arbetslivet samt forskning och beprövad erfarenhet utvecklas i SKL:s yttranden över [Med undervisningsskicklighet i centrum - ett ramverk för lärares och rektorers professionella utveckling \(SOU 2018:17\)](#) samt [Forska tillsammans - samverkan för lärande och förbättring \(SOU 2018:19\)](#).

Skolbibliotek och läsning

Delegationens förslag: Frågan om bemannade skolbibliotek ska utredas.

Det finns flera tecken på att det finns en bristfällig likvärdighet när det gäller tillgång till och användande av skolbiblioteksverksamhet. Därmed är det givetvis viktigt att på olika sätt se över hur alla elever ska få ta del av en god skolbiblioteksverksamhet.

SKL noterar att Läsdelegationen, i linje med SKL, framhåller vikten av att ta hänsyn till att skolor har olika förutsättningar och behov. Därför vill SKL betona att det finns olika sätt att organisera skolbiblioteksverksamheten och att dessa kan vara framgångsrika med eller utan fokus på skolbibliotekarier – till exempel genom samarbete med folkbibliotek. Att lägga fokus på bemanning av skolbibliotek riskerar att begränsa möjligheterna för de huvudmän som med framgång valt en sådan organisation. SKL delar också delegationens uppfattning att digitaliseringen skulle kunna skapa lösningar såsom skolbibliotekariestöd på distans.

Delegationens förslag: Vad en skolbiblioteksverksamhet är ska definieras på förordningsnivå. Skolverket ska ges i uppdrag att ta fram ett allmänt råd för hur man i samverkan med eleverna bygger upp, utformar, följer upp och utvärderar en skolbiblioteksverksamhet.

SKL ser det som viktigt att en definition av skolbiblioteksverksamhet möjliggör olika sätt att organisera verksamheten. I förarbetena till skollagen beskrivs exempelvis skolbibliotek som ”en gemensam och ordnad resurs av medier och information som ställs till elevernas och lärarnas förfogande och som ingår i skolans pedagogiska verksamhet med uppgift att stödja elevernas lärande” (prop. 2009/10:165 s. 283).

SKL är tveksamt till ett allmänt råd om skolbiblioteksverksamhet och förespråkar hellre ett stödmaterial som kan underlätta arbetet med skolbiblioteksverksamhet.

Delegationens förslag: Skolinspektionen ska, inom ramen för sin regelbundna tillsyn, fokusera särskilt på skolbiblioteket.

Redan idag granskas skolbibliotek inom Skolinspektionens regelbundna tillsyn, såväl på huvudmannanivå som på skolenhetsnivå. Alldeles nyligen genomförde Skolinspektionen dessutom en särskild granskning av skolbiblioteket som pedagogisk resurs.

Läsning på fritidshem

Delegationens förslag: Det ska framgå av den del av läroplanerna för grundskolan, specialskolan och sameskolan som avser fritidshemmet att fritidshemmet ska stimulera elevernas läsning.

SKL ser mycket positivt på att Läsdelegationen lyfter fritidshemmets potential och betydelse för elevernas läsutveckling.

Det är viktigt att se fritidshemsverksamheten och den timplanebundna delen av skolan som komplement till varandra, men också som en helhet. Läroplansavsnittet om fritidshem är nytt sedan 2016 och innehåller bland annat skrivningar om att eleverna

ska samtala om olika texter. SKL har inget emot att läsning framhålls särskilt i detta avsnitt, men det är viktigt att påpeka att fritidshemmen också omfattas av del 1 och 2 i dessa läroplaner, det vill säga skolans värdegrund, samt mål och riktlinjer. Läsning nämns därmed redan ett flertal gånger i avsnitt som utöver grundskola och motsvarande skolformer även omfattar fritidshem och förskoleklass.

SKL vill dock betona att fritidshemmen redan idag är hårt belastade och att det råder brist på behöriga lärare i fritidshem. I den mån regeringen väljer att utöka eller förtydliga fritidshemmens uppdrag är det nödvändigt att detta dels åtföljs av resursförstärkning enligt finansieringsprincipen och dels sker i samklang med ett statligt ansvarstagande för att utbilda fler grundlärare med inriktning mot fritidshem.

Med detta sagt vill SKL framhålla att fritidshemmen kan ha en särskilt betydelsefull roll inte minst när det gäller att stimulera och uppmuntra det lustfyllda läsandet som utgår från elevens eget intresse, snarare än enbart nyttoaspekten. I detta sammanhang kan ett samarbete med folkbiblioteken vara väl så värdefullt som för förskolan.

Delegationens förslag: Skolverket ska ges i uppdrag att ta fram stödmaterial om hur man i fritidshemmet kan arbeta med såväl språk- och läsutveckling som med läsning generellt.

Precis som när det gäller motsvarande stödmaterial för läsning i förskolan ser SKL fördelar med ett liknande stödmaterial avsedd för språk- och läsutveckling i fritidshem och fritidspedagogisk undervisning. SKL ser det som naturligt att ett sådant material lägger betoning på elevers intressen och lustfylld läsning.

Delegationens förslag: Personalen i fritidshemmet ska ges möjlighet till kompetensutveckling inom området läsning.

När det gäller Läslyftet och de nationella skolutvecklingsprogrammen i övrigt är SKL angeläget om att även lärare i fritidshem kan ges möjlighet att delta. Det är ändå viktigt att påpeka att innehållet i kompetensutveckling är beroende av den enskilde medarbetarens uppdrag och ska bestämmas utifrån lokala behov och förutsättningar.

Delegationens bedömning: Statens kulturråd bör inom ramen för statsbidraget läs- och litteraturfrämjande insatser prioritera ansökningar om läsfrämjande insatser i fritidshemmen.

Huvudmännen bör ta tillvara fritidshemmens möjlighet att arbeta kompensatoriskt med elever som behöver stöd eller utmaningar i sin läsning. Huvudmännen bör arbeta för att skapa läsfrämjande miljöer i fritidshemmen.

SKL håller med om bedömningen att fritidshemmen har en potential i de läs- och litteraturfrämjande insatserna och framförallt i ett ökat samarbete med folkbiblioteken.

SKL håller däremot inte med om att Kulturrådet ska prioritera ansökningar om just läsfrämjande insatser i fritidshemmen. De riktade statsbidragen och ersättningarna till kommuner och landsting har ökat kraftigt till antalet de senaste åren. Detta medför en ökad detaljstyrning och administration i sig och det försämrar även kommunernas och landstingens förutsättningar att planera och effektivisera sin verksamhet och ekonomi. Att ytterligare detaljstyra redan befintliga statsbidrag hämmar kommunernas möjligheter att bygga på lokala förutsättningar och behov samt ge utrymme för flexibilitet.

Läsning på lov

Delegationens förslag: En flerårig försöksverksamhet ska införas där en eller flera läsfrämjande aktörer får ett årligt verksamhetsbidrag för att erbjuda läsfrämjande verksamhet under lovtid. Försöksverksamheten ska följas upp.

Delegationens bedömning: Loven utgör en möjlighet till att arbeta med barns och ungas läsförmåga och läslust. Varje huvudman bör därför planera för hur kommunens barn och unga på bästa sätt kan ges tillfälle till olika läsfrämjande aktiviteter som gynnar såväl läsförmåga som läslust. I denna planering bör man ta vara på möjligheterna av att kombinera läsning som en aktivitet tillsammans med andra lovaktiviteter, till exempel idrott och friluftsliv.

SKL menar att det är viktigt att stödja och stärka den infrastruktur som redan finns uppbyggd snarare än att starta nya tillfälliga stödsystem. Kulturrådet har dessutom möjlighet att via det befintliga bidraget för läs- och litteraturfrämjande fördela bidrag till civilsamhällets olika aktörer på det här området (enligt förordning 2010:1058).

Om en sådan försöksverksamhet ändå införs vänder sig SKL emot delegationens uppfattning att medel ska flyttas från kultursamverkansmodellen, som redan är underfinansierad.

Folkbiblioteken arbetar redan idag med lovverksamhet när det gäller läsfrämjande. ”Sommarboken” är till exempel ett koncept som i princip alla kommuner anordnar och det finns därmed en uppbyggd infrastruktur för den typen av verksamhet. De senaste åren har dock många folkbibliotek tillsammans med den regionala biblioteksverksamheten sett över lovverksamheten för att både följa upp vilka barn som deltar och vilka effekter den här typen av insatser ger. Detta för att utveckla och förbättra verksamheten och inte minst nå fler barn och unga. Här skulle Kulturrådet kunna ha en roll i att stötta och sprida väl fungerande exempel och inte minst den forskning som finns på området.

Bibliotek och läsfrämjande

Delegationens förslag: Ett nationellt läsfrämjandelyft för folkbibliotekarier ska genomföras. Läsfrämjandelyftet ska syfta till kompetensutveckling inom litteraturförmedling och läsfrämjande med ett särskilt fokus på barns och ungas läsning. Satsningen bör inledningsvis vara utformad i projekt där olika kommuner och regioner söker statsbidrag för kompetensutvecklingen. Målet bör dock vara att över tid införa ett nationellt läsfrämjandelyft för bibliotekarier där staten samlat tar ett större ansvar för kompetensutvecklingen för landets folkbibliotekarier.

Delegationens bedömning: Kommunen bör, i samarbete med regionen, verka för en långsiktigt hållbar kompetens för folkbibliotekarier med särskilt fokus på barns och ungas läsning.

SKL avstyrker detta förslag. Läsdelegationen trycker på att kommunerna är huvudman för folkbiblioteken och därmed ytterst ansvarig för folkbibliotekariers kompetensutveckling, vilket stämmer. Läsdelegationen menar sedan att det i genomsnitt är en mycket liten summa som kommunerna satsar på detta, sett ur ett internationellt perspektiv. Det som inte framkommer är att regional biblioteksverksamhet har till uppgift att främja verksamhetsutveckling och kvalitet när det gäller folkbiblioteken och därmed har en roll och långsiktigt ansvar.

Det innebär att den regionala biblioteksverksamheten bland annat anordnar olika former av kompetensinsatser som de tar låga avgifter för eller som det är kostnadsfritt för folkbiblioteken att delta i. Läsfrämjande är ett av de områden som regional biblioteksverksamhet erbjuder kompetensinsatser inom. Många regioner och landsting arbetar också aktivt för att skapa samverkan mellan BVC och folkbiblioteken inte minst när det gäller gemensam fortbildning kring barns språkutveckling. Dessutom bidrar den regionala biblioteksverksamheten till att involvera folkbiblioteken i olika forskningsprojekt kopplade till läs- och litteraturfrämjande. Detta för att de insatser som görs ska bygga på evidens och utvecklar arbetet. Behoven ser också olika ut lokalt och det är något som den regionala nivån har möjlighet att fånga upp och anpassa utbudet utifrån. SKL ifrågasätter även varför staten skulle ta ett större ansvar för kompetensutvecklingen när det gäller just läsfrämjande.

I betänkandet föreslås också att medel till denna satsning på kort sikt ska bekostas med medel från den tidsbegränsade (2018-2020) satsningen ”Stärkta bibliotek”. Medlen till ”Stärkta bibliotek” är dock framförallt tänkta att gå till att stärka kommunerna utifrån deras lokala behov – inte i första hand övergripande satsningar på folkbiblioteksområdet. Att införa ytterligare riktade statsbidrag inom kulturområdet är inte heller något som SKL ställer sig bakom.

Läsande förebilder

Delegationens bedömning: Kulturrådet bör, inom ramen för sitt handlingsprogram för läsfrämjande, genomföra ytterligare insatser för att stärka vuxnas läsning så att

vuxna kan utgöra läsande förebilder för barn och unga. Inom ramen för detta arbete bör även ingå att utveckla former för hur den statliga nivån kan samverka med den kommunala och regionala nivån för att utveckla den läsfrämjande verksamheten i arbetslivet, bland annat när det gäller arbetsplatsbibliotek. Arbetet bör genomföras tillsammans med andra aktörer som arbetar med vuxnas läsning, till exempel folkbildningen.

SKL ställer sig bakom att det är viktigt att arbeta med vuxna som läsande förebilder. Därför är det synd att fokus i bedömningen i stort sett endast föreslår att Kulturrådet ska utveckla läsfrämjande verksamhet i arbetslivet. Här finns stora möjligheter för folkbiblioteken att samarbeta med folkbildningen och andra delar av civilsamhället på fritiden.

Folkbiblioteken har på senare år arbetat allt mer uppsökande och då både mot barn och vuxna tillsammans. Detta för att nå grupper som inte själva tar sig till biblioteket. Det kan röra sig om pop up-bibliotek på stormarknader eller på stranden. Bokstart är ett annat konkret exempel där man jobbar uppsökande och med både barn och föräldrar på samma gång. Det är också minst lika viktigt att samarbeta läsfrämjande med vuxna förebilder tillsammans med BVC och förskola, eftersom det är där man når alla föräldrar och i ett skede i livet då man är extra mottaglig för att vara förebilder för sina barn.

Delegationens bedömning: Kommuner bör arbeta för att inrätta tjänster för läsfrämjandeambassadörer som företräder de nationella minoritetsspråken och som kan vara vuxna läsande förebilder för barn och unga.

SKL delar delegationens uppfattning att läsande förebilder är viktiga samt är positivt till att på olika sätt stärka och uppmärksamma läsande förebilder. Om staten vill inrätta tjänster för läsfrämjandeambassadörer är det dock viktigt att finansieringsprincipen tillämpas.

Uppföljning av och samverkan kring barns och ungas läsning

Delegationens bedömning: Uppföljning av det läsfrämjande arbetet i och utanför skolan bör vara ett ansvar för alla nivåer: nationell, regional, kommunal och lokal nivå.

SKL tycker att det är bra att man vill följa upp och utvärdera det läsfrämjande arbetet, men det är viktigt att inte bara följa upp läsvanorna. Minst lika viktigt är att följa upp vilka läsfrämjande insatser som görs och framförallt vilken effekt de har. Idag mäts antal aktiviteter via den offentliga biblioteksstatistiken, men det mäts inte om det innebär att barn läser mer och om man når fler barn med de läsfrämjande insatserna. Här skulle statistiken kunna utvecklas. När det gäller den regionala nivån har flera av de regionala biblioteksverksamheterna sedan flera år väl etablerade kontakter och

samarbete med universitet och högskola kring utvärdering av olika läsfrämjande insatser. Detta skulle den statliga nivån på olika sätt kunna stimulera.

Delegationens förslag: Ett Läsråd ska inrättas som ska arbeta för att samla och samordna aktörer och insatser inom kultur, skola, civilsamhälle, folkbildning och näringsliv kring barns och ungas läsning i och utanför skolan.

SKL avstyrker förslaget. Läsambassadören bör dock ha möjlighet att skapa olika referensgrupper vid behov.

Konsekvenser av förslagen

Delegationen bedömer att förslagen, med undantag av en eventuell bemanning av skolbibliotek, inte rymmer några nya åtaganden för huvudmännen. SKL:s tolkning är dock att delegationens förslag och bedömningar, bland annat när det gäller kompetensutveckling, innebär en ambitionshöjning – även om det inte specificeras i vilken omfattning kompetensutvecklingen om läsning ska öka. SKL ser det som angeläget att även i konsekvensbeskrivningen framhålla att en sådan ambitionshöjning kan innebära kostnader för huvudmännen, samt att dessa ska vara finansierade.

Sveriges Kommuner och Landsting

Lena Micko
Ordförande

Särskilt yttrande lämnades av Liberalerna, se bilaga.

Styrelsen
2018-10-12

Särskilt yttrande från Liberalerna

Läsdelegationens betänkande - Barns och ungas läsning - ett ansvar för hela samhället - SOU 2018:57

Att säkerställa läslusten samtidigt som nyfikenheten till konst och kultur grundläggs, tillsammans med ett kritiskt tänkande är en nödvändighet för våra barn och unga. Därför måste också skolbibliotekens roll, och särskilt de pedagogiska bildningsresurserna i form av skolbibliotekarier och liknande, lyftas. På samma sätt som det finns riktvärden för antal elever per skolsköterska (en på 400) menar vi att det ska finnas riktvärden också för pedagogiska bildningsresurser – en på 400 elever. Ett välfungerande skolbibliotek är en del av den pedagogiska spetsverksamheten. Väl fungerande skolbibliotek är därför en avgörande nyckel för att öka likvärdigheten.